

СИНТЕЗ ТА БУДОВА ПРОДУКТІВ ВЗАЄМОДІЇ ГАЛОГЕНІДІВ КОБАЛЬТУ(II) З N,N,N',N'-ТЕТРАМЕТИЛТІУРАММОНОСУЛЬФІДОМ

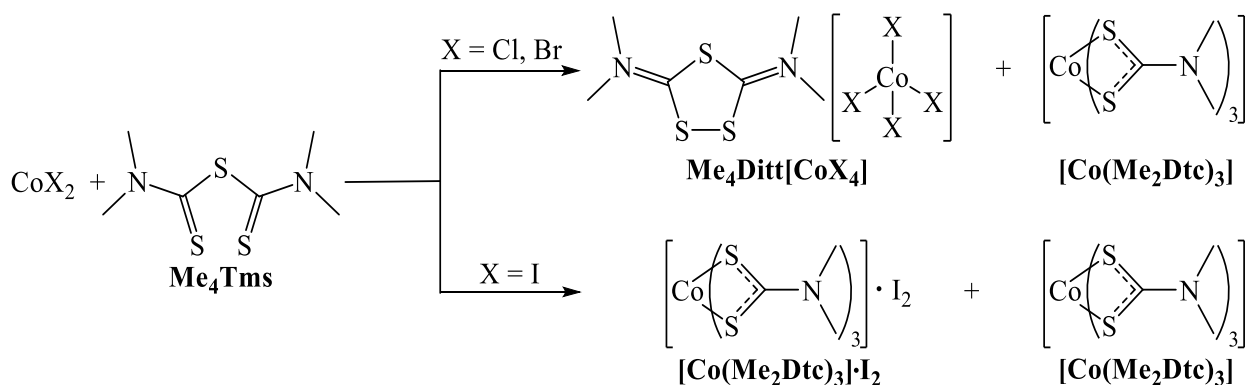
Хитрич М.В., Сейфулліна І.Й., Шматкова Н.В.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Одеса, Україна, khitrich@ukr.net

Тіурами $R_2NC(=S)-(S)_n-C(=S)NR_2$ виділяються серед лігандів тіолатного типу унікальними комплексоутворюючими властивостями, які значною мірою визначаються будовою їх молекул. Завдяки наявності двох донорних функціональних груп C=S тіурами можуть координуватися йонами багатьох перехідних елементів і утворювати катіонні або нейтральні комплекси. Вони здатні також відновлюватися до дитіокарбаматних аніонів та окиснюватися до двозарядних катіонів. Координаційна хімія тіурамів дуже багата і не завжди передбачувана. Можливість взаємодії йонів металів з тіурами та напрямок реакцій багато в чому визначаються співвідношенням величин редокс-потенціалів систем M^{n+}/M^{m+} (йони металів у різних ступенях окиснення) та тіурам/дитіокарбаматний аніон [1].

Мета даної роботи – виявити особливості взаємодії CoX_2 ($X = Cl, Br, I$) з N,N,N',N'-тетраметилтіураммоносульфідом (Me_4Tms).

В результаті реакцій між розчинами галогенідів кобальту(II) в ацетонітрилі та Me_4Tms в хлороформі отримано по два продукти, одним із яких, незалежно від аніона, є трис(N,N-диметилдитіокарбамато)кобальт(III) $\{[Co(Me_2Dtc)_3]\}$. Склад та будова інших продуктів залежать від аніона солі. Так, при взаємодії CoI_2 з Me_4Tms разом з відновленням тіурама до диметилдитіокарбаматного аніона, окисненням кобальту(II) до кобальту(III) відбувається окиснення I^- до I_2 та утворення в результаті донорно-акцепторної взаємодії молекулярного комплексу $[Co(Me_2Dtc)_3] \cdot I_2$. Реакції між CoX_2 ($X = Cl, Br$) та Me_4Tms перебігають ідентично з утворенням аніонних комплексів кобальту(II), в яких комплексоутворювач знаходиться в тетраедричному оточенні чотирьох галогенідних іонів, а зовнішня сфера являє собою двозарядний катіон 3,5-біс(диметилімініо)-1,2,4-трітіолан (Me_4Ditt^{2+}) – продукт окиснення тетраметилтіураммоносульфіду.

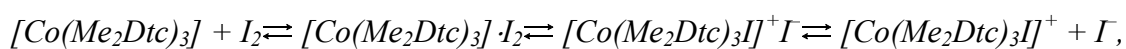

Синтезовані сполуки охарактеризовані методами елементного аналізу, кондуктометрії, магнетохімії, ІЧ та електронної спектроскопії.

В ІЧ спектрі Me_4Tms тіоамідна смуга I з основним внеском $\nu(C-N)$ спостерігається при 1517 та 1499 cm^{-1} , тобто займає проміжне положення між валентними коливаннями зв'язків C=N (1640-1690 cm^{-1}) та C-N (1250-1360 cm^{-1}). У спектрах $Me_4Ditt[CoX_4]$ вона зміщується у височастотну область (1540 cm^{-1}), що свідчить про збільшення кратності зв'язку C-Ni дозволяє розглядати його як полярний подвійний $\overset{+}{N} = C$. Тіоамідна смуга IV з основним внеском $\nu(C=S)$ у спектрах $Me_4Ditt[CoX_4]$ не спостерігається, що вказує на відсутність тіонного сульфуру у складі катіону Me_4Ditt^{2+} . В спектральному діапазоні 350-4000 cm^{-1} ІЧ спектри сполук $Me_4Ditt[CoCl_4]$ та $Me_4Ditt[CoBr_4]$ практично повністю співпадають, що вказує на ідентичну будову катіонів в обох випадках. Відмінності

спостерігаються лише в області валентних коливань зв'язків Co–Cl (278-315 см⁻¹) та Co–Br (215-245 см⁻¹). Порівняння спектрів дифузного відбиття Me₄Dtt[CoX₄] з електронними спектрами поглинання (ЕСП) сполук, що містять [CoCl₄]²⁻ та [CoBr₄]²⁻-іони [2], дозволяє зробити висновок, що в досліджуваних координаційних сполуках атом Кобальту знаходиться в тетраедричному оточенні чотирьох галогенід-іонів. Смуги в області 4400-6100 см⁻¹ віднесені до переходу ⁴A₂ → ⁴T₁(F) (ν₂), а більш високочастотні (13800-15900 см⁻¹) – до переходу ⁴A₂ → ⁴T₁(P) (ν₃). Величини ефективних магнітних моментів Me₄Dtt[CoX₄] за кімнатної температури становлять 4,63-4,81 М.Б., що вказує на високоспіновий стан кобальту(II) (S = 3/2) та тетраедричну будову досліджуваних комплексів.

Сполуки [Co(Me₂Dtc)₃] і [Co(Me₂Dtc)₃]·I₂ діамагнітні є низькоспіновими комплексами кобальту(III). ІЧ спектр [Co(Me₂Dtc)₃]·I₂ мало відрізняється від спектра [Co(Me₂Dtc)₃]. Валентні коливання зв'язку Co–S спостерігаються при 362 см⁻¹. Найбільших змін зазнає тіоамідна смуга IV, зміщення якої на 15 см⁻¹ в низькочастотну область вказує на участь атомів Сульфуру (донора) у зв'язуванні з Йодом (акцептором). Вивчення ЕСП [Co(Me₂Dtc)₃]·I₂ у розчинниках різної полярності показало, що середовище істотно впливає на положення, інтенсивність і форму смуг поглинання. Смуга низької інтенсивності при 15600 см⁻¹ обумовлена переходом ¹A_{1g} → ¹T_{1g}, характерним для октаедричних низькоспінових комплексів кобальту(III). Другий дозволений за спіном перехід ¹A_{1g} → ¹T_{2g} в аполлярних апротонних розчинниках (CCl₄, C₆H₆, CHCl₃) перекривається більш інтенсивною смугою поглинання йоду і проявляється у вигляді плеча при ~21000 см⁻¹. У полярних розчинниках (етилацетат, тетрагідрофуран, ДМФА, ацетонітрил) на цих смугах спостерігався гіпохромний ефект. У той же час інтенсивність смуги переносу заряду (27800 см⁻¹) збільшувалася симбатно зростанню діелектричної проникності розчинника. Такі зміни в ЕСП зрозумілі з точки зору існування в зазначених розчинах рівноваг:

на зміщення яких істотно впливає природа розчинника. Величина молярної електропровідності [Co(Me₂Dtc)₃]·I₂ в ацетонітрилі (65 Ом⁻¹ см² моль⁻¹) нижча, ніж для електролітів типу 1 : 1 (120-160 Ом⁻¹ см² моль⁻¹) [3], отже, [Co(Me₂Dtc)₃I]⁺I⁻ дисоціює не повністю.

Таким чином, в результаті проведеного дослідження встановлено, що реакції між CoX₂ (X = Cl, Br, I) та Me₄Tms є окисно-відновними, а характер і глибина протікання редокс-процесів визначаються в основному аніоном солі.

1. Бьрько В. М. Дитиокарбаматы. – М.: Наука, 1984. – 342 с.
2. Cotton F.A., Goodgame D.M.L., Goodgame M. The electronic structures of tetrahedral cobalt(II) complexes // J. Am. Chem. Soc. – 1961. – Vol. 83, No. 23. – P. 4690–4699.
3. Geary W.J. The use of conductivity measurements in organic solvents for the characterisation of coordination compounds // Coord. Chem. Rev. – 1971. – Vol. 7, No. 1. – P. 81–122.